

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

23-24 лютого 2023 року

м. Запоріжжя

Редколегія:

Л. М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

І. Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Ю. В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Д. П. Сепетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Н. В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

С. А. Козиряцька – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

С69

Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині) : зб. матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 лютого 2023 року). – Запоріжжя : ЗДМУ, 2023. – 207 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Ісайчева К.К., Каплаушенко А.Г., Самелюк Ю.Г.</i> ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС НА КАФЕДРІ ФІЗКОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ ЗДМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	134
<i>Козиряцька С.А.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	135
<i>Кришталь В.М.</i> ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	138
<i>Крісанова Н.В., Іванченко Д.Г., Рудько Н.П., Черчесова О.Ю.</i> ЗМІНА ПІДХОДІВ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ПОКАЗНИКА ЯКІСНОЇ УСПІШНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЧНА ХІМІЯ» У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДИЦИНА» ПРИ ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ	139
<i>Крупей К.С., Деген А.С., Кравченко Г.В.</i> ЖАНР ІНТЕРВ'Ю ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОТРИМАННЯ СТУДЕНТАМИ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО Й АСИНХРОННОГО НАВЧАННЯ	140
<i>Кулакова О.М.</i> ДИСТАНЦІЙНЕ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	142
<i>Мазулін О.В.</i> САМОСТІЙНА РОБОТА ФАРМАЦЕВТІВ-ІНТЕРНІВ З ДИСЦИПЛІНИ «СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ» В УМОВАХ ON-LINE НАВЧАННЯ	143
<i>Масік Н.П.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ СТАРШИХ КУРСІВ	144
<i>Пилипенко В.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ У ВОЄННИЙ ЧАС	145
<i>Рогова А.В.</i> ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЦИНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	146
<i>Самойленко О.В., Малахова В.В.</i> СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО МІКРОКЛІМАТУ В ГРУПІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	149
<i>Сенетий Д.П.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ФІЛОСОФІЇ СВІДОМОСТІ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ PhD В МЕДИЧНИХ ЗВО	150
<i>Сидоренко О.В., Денисенко О.М.</i> ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ І ПРОБЛЕМИ	151
<i>Соляненко О.Л.</i> ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	154
<i>Соляник О.В.</i> СИТУАЦІЙНО-РОЛЬОВА ГРА У ВИВЧЕННІ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПЕДІАТРІЇ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ	155
<i>Стиця Н.В., Школова О.П.</i> ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ЯК ТЕРАПІЯ	156
<i>Ткач А.В.</i> ДЕРЖАВНА МОВА – МОВА ФАХОВОГО СПІЛКУВАННЯ	157
<i>Точиліна Т.М., Точилін А.В.</i> ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ МЕДИЧНОЇ ТА БІО-ЛОГІЧНОЇ ФІЗИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	158
<i>Уварова О.О.</i> ВИБІРКОВА ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА «ІМІДЖ ЛІКАРЯ»: ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКЛАДАННЯ	159

Поля Блума "Декартова дитина" (Bloom 2005), в якій психофізичний дуалізм Декарта проектується на психологічну площину, як розрізнення двох фундаментальних – і значною мірою природжених – способів розуміння людиною дійсності, так би мовити, в модусі речей протяжних та в модусі речей мислячих, або істот, яким приписуються психічні стани. Ця модель цікава для психіатрії тим, що вона проливає світло на такий психічний розлад як аутизм, оскільки багато описів сприйняття аутистами дійсності вказують на брак звичайної для нормальної людини здатності безпосередньо-інтуїтивно розуміти поведінку інших людей та живих істот як прояв їх психічних станів. Блум описує це терміном "mind-blindness", що можна перекласти як "психосліпота".

На семінарських заняттях з філософії свідомості ми обговорюємо також питання про розуміння структури свідомості в перспективі різних напрямків психоаналізу та гуманістичної психології, проблему відношення та взаємодії різних шкіл психоаналізу та гуманістичної психології та психіатрії, проблему розуміння поняття психічної хвороби та психічного здоров'я, питання про науково-медичний статус психіатрії.

Список використаних джерел

1. Bloom, A. (2005). *Descartes' Baby: How the Science of Child Development Explains What Makes Us Human*. Basic Books.
2. Fukuyama, F. (2002). *Our Posthuman Future: Consequences of the Biotechnology Revolution*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
3. Gazzaniga, M. (1971). The split brain in man. In Thompson, R. (ed.) *Physiological psychology* (pp. 118-123). San Francisco, CA: Freeman.
4. Haynes, J.D. et al. (2007). Reading hidden intentions in the human brain. *Current Biology* 17(4): 323-328.
5. Haynes, J.D. & Rees, G. (2006). Decoding mental states from brain activity in humans. *Nature Reviews Neuroscience* 7: 523-534.
6. Klemm, W. R. (2010). Free will debates: Simple experiments are not so simple. *Advances in Cognitive Psychology* 6: 47-65.
7. Libet, B. (1973). Electrical stimulation of cortex in human subjects, and conscious sensory aspects. In Iggo, A. (ed.) *Handbook of sensory physiology*. Vol.2 (pp. 743-790). Heidelberg: Springer-Verlag.
8. Mele, A. (2014). *Free*. Oxford University Press.
9. Libet, B. (1985). Unconscious cerebral initiative and the role of conscious will in voluntary action. *Behavioral Brain Sciences* 8: 529-566.
10. Nagel, T. (1971). Brain Bisection and the Unity of Consciousness. *Synthese* 22: 396-413.
11. Nagel, T. (1986). *The View from Nowhere*. New York, Oxford: Oxford University Press.
12. Parfit, D. (1984). *Reasons and Persons*. Oxford: Clarendon Press.
13. Sperry, R. (1977). Forebrain commissurotomy and conscious awareness. *Journal of Medical Philosophy* 2: 101-126.
14. Tallis, R. (2011). *Aping Mankind*. Durham: Acumen.
15. Сепетий Д. П. (2017а). *Свідомість як суб'єктивність: тасмниця Я. (2-ге видання) Книга 2. Привид у машині проти демона Лапласа*. Запоріжжя: Просвіта.
16. Сепетий Д. П. (2017б). Альфред Міле про нейрофізіологічні експерименти Лібета та Хейнса та свободу волі. В *Філософія. Людина. Сучасність: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю* (м. Вінниця, 4-5 квітня 2017 р.) (сс. 158-160). Вінниця.
17. Sepetyi, D. (2017с). The Soul and Personal Identity. Derek Parfit's Arguments in the Substance Dualist Perspective. *Perichoresis* 15(2): 3-23.
18. Harari, Y.N. (2017). *Homo Deus: A Brief History of Tomorrow*. London: Vintage.

ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ І ПРОБЛЕМИ

Сидоренко Оксана Василівна, к. філол. н., доцент,
Денисенко Ольга Миколаївна, к. фарм. н, доцент,
Запорізький державний медичний університет

Освітня галузь, попри впровадження різних реформ, зміни держстандартів тощо, є однією з найконсервативніших соціальних сфер. Вірніше вона залишалася такою ще донедавна, допоки Україна не зіткнулася з воєнною агресією з боку росії. Війна внесла деструкцію в життя всього суспільства, зокрема і освіта зіткнулася із серйозними викликами, постали надважливі завдання «як зберегти спокій і мотивацію до роботи й науки, у який спосіб набути нових знань, умінь і навичок, як вплинути на своїх студентів» [2, с. 15].

Суспільство (чим більше розвинуте) націлене на високі стандарти якості вищої освіти, і навіть у такий невпорядкований час, якість має залишатися сталою, а той вдосконалюватися, оскільки за таких складних обставин очевидними стають нові цілі, завдання, окреслюється новий освітній формат і, безперечно, виявляються прогалини, проблеми в реалізації навчального процесу, адже бути готовими до випробувань, із якими зіткнулася наша країна, неможливо. Війна завдала серйозного удару вітчизняній освіті, як сказав чинний міністр освіти С.Шкарлет на Світовому освітньому форумі: «Українська освіта кровоточить, тяжко поранена, але жива і сильна, вона бореться» [7].

Дещо спростив організацію освітнього середовища в умовах війни карантинний досвід 2020-2021 років, коли заклади вищої освіти в надзвичайно короткий термін запровадили дистанційну форму навчання, зокрема Запорізький державний медичний університет успішно адаптував змішану форму навчання з повною візуалізацією у синхронному онлайн режимі на основі MS Teams.

Попри це, серйозною перешкодою у воєнний час на шляху забезпечення якісною освітою здобувачів стала їх «різниця досвіду». Досвід життя/прожиття/виживання війни у студентів різний: одні змушені покинути Батьківщину і стати біженцями у чужій країні, пережити адаптацію і за таких обставин здійснювати навчання, комусь довелося/доводиться жити в окупації і бути позбавленим змоги навчатися, перебувати в інформаційному вакуумі, інші психологічно потерпати від повітряних тривог, мають проводити довгі години в укриттях тощо. Такі різні життєві обставини проєктуються на навчальний процес і потрібно використовувати цей досвід: «Якщо ігнорувати цю різницю, вона руйнуватиме звичний освітній процес. Вже не можна намагатися уніфікувати знання й навички, вимагати однаковості. Треба саме спиратися на цю різницю» [6].

Важливою складовою якісного навчання є психологічна атмосфера, позитивно-емоційна налаштованість як викладача, так і студента. Варто пам'ятати, що пережитий досвід, реалії воєнного часу (вибухи, новини з фронту, втрата знайомих, друзів, рідних) призводить до різних реакцій психіки: від тимчасових стресів, до важких травм. Кожна людина потребує психологічної підтримки, а в умовах освітнього процесу таку підтримку має, у першу чергу, забезпечити викладач. Бути тактовним, чуйним, не загострювати над міру увагу на проблемах у знаннях, цікавитися настроєм, справами студентів – це має бути обов'язковою практикою викладача, не лише, щоб налагодити позитивну атмосферу, а й для того, щоб мати змогу виявляти проблеми з психологічним здоров'ям, інформувати кураторів, деканати. Звісно, для вирішення цих проблем мають бути задіяні ресурси навчальних закладів, організовані служби психологічної підтримки, де можна отримати індивідуальну консультацію, в онлайн форматі надавати психологічні поради, організовувати групові зустрічі тощо [4].

Однак, як уже було зауважено, психологічну допомогу не потрібно перекладати на відповідні служби та дипломованих спеціалістів. Досвід, який ми зараз отримуємо, наскільки виходить за рамки звичайного, що кожний викладач, на кожному занятті має бути психологом. Проте бути таким без відповідних знань вкрай важко, тому актуалізувалася проблема відповідної підготовки педагогічних кадрів. Як ніколи на часі є поглиблення свого фаху знаннями з інших суміжних галузей, зокрема психології. Після повернення до мирного життя цей досвід обов'язково буде враховано, а зараз Міністерство освіти, заклади вищої освіти мають організовувати курси підвищення кваліфікації, вебінари, цикли лекцій та ін.

Із іншого боку, самі викладачі потребують психологічної реабілітації. І так виснажлива педагогічна діяльність провокує професійне вигорання, а в умовах війни, коли емоційна сфера перевантажена негативним досвідом, й поготів, тому є нагальна потреба в психологічній підтримці викладацького контингенту, від діяльності якого напруму залежить якість освітніх послуг.

Безперечно, уся ця турбулентність призводить до неминучих освітніх втрат. Значний відсоток студентів отримують прогалини в знаннях, компенсувати які радять лише новими знаннями, компетентностями, «не зосереджуватися на прогалинах, а йти далі, робити акцент на тому, що опанував за цей час, давати позитивний зворотний зв'язок», «оскільки травматизація впливає на когнітивні здібності, увагу, пам'ять» [6]. Відсутність системних і послідовних знань у частини студентів призводить до нівеляції оцінок. Класичні принципи оцінювання доводиться переглядати і адаптувати до сьогоденних вимог часу.

Вище наведені особливості реалізації навчального процесу в умовах війни призвели до ще одного серйозного виклику при підготовці висококваліфікованого спеціаліста – зменшення активності студентів у творчо-науковій діяльності. Студенти-першокурсники, початок навчання яких відбувається в дистанційному форматі, не мають змоги долучитися вповні до наукової роботи. Наприклад, предметні олімпіади, на жаль, не проводяться ще з карантинних часів.

На кафедрі культурології та українознавства ЗДМУ усі студенти заохочувалися до участі в університетських етапах мовно-літературних конкурсів і олімпіад тощо. Така діяльність «спрямована на виробництво нового знання, яке отримує соціальну апробацію і входить в систему наук. ...передбачає певний культурно ціннісний рівень орієнтації особистості і відповідних їй особливих способів прийняття діяльності і реалізації своїх внутрішніх можливостей» [1, с. 132]. Проте реалії сьогодення внесли кардинальні зміни: цьогоріч перший університетський етап офіційно було відмінено, студенти були позбавлені наукової змагальності, а делеговані за результатами навчання студенти практично вперше за навчальний рік долучилися до роботи в офлайн-режимі. Таким чином, здобувачі освіти виявилися позбавленими можливості реалізувати свій науковий потенціал.

Це саме можна сказати і про творче самовираження, яке є вагомою складовою освітнього середовища. Задіяність у культурно-мистецькій сфері відіграє значну роль у формуванні сучасного всебічно розвинутого спеціаліста, сприяє формуванню провідних компетентностей. Так, діяльність кафедри культурології та українознавства завжди була націлена на проведення різних культурних заходів, присвячених відзначенню ювілейних дат, творчості українських письменників, знаменним подіям тощо. Такі заходи могли проводитися як на загальноуніверситетському рівні, так і в межах кафедри або ж групи. Завжди висока активність студентів у реалізації вказаних проєктів говорить, перш за все, про внутрішню потребу молоді в реалізації своїх художніх здібностей, сформованість їх естетичних смаків, рівень їх зацікавленості художньою культурою. За нинішніх умов ця робота вимушено призупинена. Безперечно, гуманітарні кафедри ЗДМУ прагнуть організовувати мистецькі проєкти, залучаючи студентську аудиторію, наскільки це дозволяє дистанційний режим навчання. Зокрема, до Дня української писемності і мови були організовані читання поезій, студенти виконували пісні. Проте таких форм роботи замало для цього сектору освітньої діяльності.

Творча складова є вагомою частиною обов'язкової виховної діяльності, яку провадить вища школа, оскільки в цьому полягає виховання творчої особистості, «здатної відтворювати, перетворювати соціальний досвід, створювати нові знання, формувати уміння і навички» [3, с. 7]. Цей сегмент роботи, до реалізації якого залучені деканати, куратори, кафедри, студентська рада тощо, за таких турбулентних умов також зазнав не найкращих змін. Думається, варто було б реорганізувати виховний процес, до прикладу, роботу кураторів, аби спілкування зі студентами не лягало на плечі лише працівників деканату, як це спостерігається зараз.

Усі ці заявлені проблеми демонструють системний збій у роботі освіти. Над їх вирішеннями працює як, Міністерство освіти, так і кожний університет. Заклади вищої освіти реалізують накази, інструкції, приписи Міністерства освіти, які визначають особливості проведення навчального процесу в цих далеко не стандартних умовах. У свою чергу, самі заклади вищої освіти визначають специфіку реалізації освітньої діяльності та нагальне вирішення, зокрема, вищезазначених проблем. Проте ні діяльність профільного міністерства, ні навчального закладу не буде досягнуто без дієвої участі соціально відповідальних студентів. «У суспільстві є запит на підготовку особистості, здатної ефективно працювати та неухильно дотримуватися моральних цінностей, яка є соціально активною та відповідальною, яка має чітку громадянську позицію, вміє вільно мислити та самоорганізовуватися» [5, с. 884]. Саме завдяки студентам, спроможним діяти свідомо, застосовувати свої знання у практичних ситуаціях, самостійно ставити перед собою і вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення, сьогоденні виклики є здоланими, а проблеми вирішуваними.

Список використаної літератури

1. Богданова Т.Є. Наукова творчість – важлива риса фахівців нової генерації. *Підготовка фахівців нової генерації – завдання вищої освіти* : тези науково-методичної конференції кафедр університету (29 – 30 листопада 2017 року). Харків : Український державний університет залізничного транспорту, 2017. С. 126-132.

2. Волощенко Є.І. Нові виклики та можливості для навчально-наукової діяльності в умовах війни в Україні. *Освіта в умовах війни: реалії, виклики та шляхи подолання*: матеріали II Форуму академічної спільноти (20–24 червня 2022 року, м. Дніпро; Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури») / Упоряд. М. В. Савицький, І. П. Мамчич. Дніпро : ДВНЗ «ПДАБА», 2022. С. 15-17.

3. Мирончук Н.М. Завдання професійної підготовки сучасного фахівця у системі вищої освіти. *Андрогогічний вісник*: наукове електронне періодичне видання. 2014. Вип. 5. С. 7. URL: <http://file:///D:/ZSMU/Desktop/мирончук.pdf>

4. Психологічні проблеми студента та викладача в умовах воєнного стану URL: <http://file:///D:/ZSMU/Desktop/Skladanovska-M.G.-Psychologichni-problemy-studenta-ta-vykladacha-v-umovah-voyennogo-stanu.pdf>

5. Сарапіна О.А., Стефанович Н.Я. Соціальна відповідальність студентів спеціальності «облік і оподаткування». *Економіка і суспільство*. Мукачівський державний університет. 2018. Вип. 15. С. 884-890.

6. Скиба М. Освіта ніколи не буде такою, як до війни. URL: <http://https://osvitoria.media/experience/osvita-nikoly-ne-bude-takoyu-yak-do-vijny-mykola-skyba-pro-ostanni-osvitni-tendentsiyi/>

7. URL: <http://https://osvitoria.media/news/ukrayinska-osvita-poranena-ale-zhyva-i-boretsya-shkarlet-na-svitovomu-osvitnomu-forumi/>

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Соляненко Олена Леонідівна, старший викладач,
Запорізький державний медичний університет*

Наразі, в умовах воєнного стану, однією з оптимальних форм освіти є дистанційне навчання, під яким розуміють взаємодію викладача та студента між собою на відстані засобами Інтернет-технологій, що передбачають інтерактивність [2, с. 61].

Дистанційна освіта є складним багатостороннім процесом. На сучасному етапі викладачі закладів вищої медичної освіти спільно зі студентами активно працюють з електронною поштою, використовують віддалений доступ до інформаційних баз даних та освітніх ресурсів мережі Інтернет, створюють власні сайти, беруть участь у різноманітних проєктах. Слід зауважити, що така форма навчання впливає на характер взаємодії викладача та студента, а саме фокусується на формуванні здібностей шукати, оцінювати, відбирати та структурувати інформацію; збільшенні частки дослідницької роботи студентів; використанні міжпредметних зв'язків.

Дослідники зазначають, що за умов дистанційного навчання зростає значимість когнітивної самостійної роботи студентів, яка характеризується внутрішньою потребою людини у знаннях, умінням їх набувати з різних джерел і творчо використовувати на практиці [1; 3, с.296-298].

Разом з тим, самостійне оволодіння навчальним матеріалом є невід'ємною складовою дистанційного навчання, яке базується на використанні широкого спектру технічних засобів, а також традиційних та інноваційних технологій.

Також, варто звернути увагу на те, що контроль з боку викладача за допомогою диференційованих та багаторівневих завдань сприяє активізації студентської навчально-пізнавальної діяльності, а ефективність розвитку умінь студентів самостійно працювати залежить від їхнього усвідомлення необхідності спілкування з проблем навчання; ступеня вмотивованості до освітнього процесу; якісного сучасного матеріалу; самоорганізації та активності у процесі опанування та засвоєння матеріалу.

З досвіду зазначимо, що використання дистанційних технологій спонукають студента до керованої активної пізнавальної самостійної роботи. При цьому система контролю за засвоєнням матеріалу та способами пізнавальної діяльності, умінням застосовувати отримані знання на практиці має носити систематичний характер, будуватися на основі оперативного зворотного зв'язку, який може здійснюватися у вигляді контрольного тестування, семінарів, дискусій, телеконференцій, проєктів.

Таким чином, одним з важливих та актуальних питань вищої освіти в умовах дистанційного навчання є ефективність самостійної роботи, метою якої передбачається наявність у студентів сформованості високого рівня пізнавальної самостійної діяльності. Це надає поштовх студентам для подальшої самоосвіти у вибраній професійній галузі, навчанню та вдосконалюванню навичкам вирішення проблем та розвитку конкурентних якостей, необхідних для вдосконалення професійних компетентностей.

Список використаних джерел

1. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. К.: Вища школа, 2005. 399 с.

2. Самойленко О.М. Поняття дистанційної освіти та дискусії навколо неї. Збірник наукових праць. Херсон: «Міськдрук», 2011. С. 60-65.

3. Хомуленко Т.Б., Бурейко Н.О. Особливості метапам'яті у студентів-білінгвів. Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія. 2017. Вип. 55. С. 296-306.